

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/97/2020
Identifikačné číslo spisu:	1408213992
Dátum vydania rozhodnutia:	28.09.2022
Meno a priezvisko:	JUDr. Erika Šobichová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:1408213992.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eriky Šobichovej a členov senátu JUDr. Martina Vladíka a Mgr. Petra Melichera, v spore žalobkyne: A. V., nar. XX.XX.XXXX, bývajúcej v O., W.Á. XX, zastúpenej Mgr. Petrom Šumšalom, advokátom so sídlom v Bratislave, Parenicová 24, proti žalovaným: 1/ V. X., nar. X.X.XXXX, bývajúci v W. XX, zastúpený JUDr. Ester Bujnovskou, advokátkou v Malackách, Záhorácka 5478/15B, 2/ IMMOFIN Záhorská Bystrica a.s., so sídlom v Bratislave, Trenčianska 56/A, IČO: 35 961 929, zastúpený Mgr. Augustínom Španitzom, advokátom v Bratislave, Staré Grunty 212, o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a o určenie vlastníctva vo veci vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 16 C 334/2008, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave pod č. k. 9 Co 272/2017-730 zo dňa 18. januára 2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 18. januára 2018, pod č. k. 9 Co 272/2017-730, vo výroku o náhrade trov konania z r u š u j e a v e c m u v t e j t o č a s t i v r a c i a n a ď a ľ š i e k o n a n i e.

Odôvodnenie

1. Napadnutým rozsudkom (v poradí tretím) súd prvej inštancie, v spojení s opravným uznesením č.k. .k. 16 C 334/2008-718 zo dňa 9.10.2017 (týmto bolo opravené označenie listu vlastníctva LV č. XXXX) rozhodol, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1.7.2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G.Á. O. - pozemok parc. č. 6491- orná pôda o výmere 5108 m², je neplatná. Ďalej rozhodol, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m², je žalovaný 1/. Žalovaných 1/ a 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni náhradu trov právneho zastúpenia 2.129,89 € a náhradu iných trov konania 199,16 € k rukám právneho zástupcu žalobkyne a tiež ich zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť náhradu trov konania štátu 58,- € Okresnému súdu Bratislava IV všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

1.1. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa a žalovaný 1/ boli podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti každý v podiele 1/6. Žalovaný 1/ previedol svoj spoluvlastnícky podiel na predmetnej nehnuteľnosti na žalovaného 2/ kúpnu zmluvou zo dňa 1.7.2008 a to bez písomnej ponuky

predkupného práva a to napriek ust. § 605 Občianskeho zákonníka, kedy je potrebné uskutočniť ponuku písomne, nakoľko v danom prípade ide o nehnuteľnosť, čo bolo preukázané mailovou korešpondenciou medzi spoluvlastníkmi ako aj výpoveďami svedkov. Ponuka na využitie predkupného práva musí obsahovať predovšetkým oznámenie všetkých podmienok, za ktorých povinný spoluvlastník - žalovaný 1/ ponúka spoluvlastnícky podiel ku kúpe. Popri špecifikácii spoluvlastníckeho podielu a jeho ceny, musí ponuka obsahovať aj ďalšie podmienky alebo požiadavky, za ktorých má prísť k predaju (napr. údaj o splatnosti ceny za prevod spoluvlastníckeho podielu). Tvrdenia žalovaného 1/, že svoj podiel ponúkol žalobkyni, nakoľko spolu komunikovali ústne, písomne, e-mailami, takže mala vedomosť o predaji jeho spoluvlastníckeho podielu sú nedôvodné. E-maily, ktoré žalovaný 1/ založil do spisu nepreukazujú jasnú ponuku, že svoj spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti ponúkal žalobkyni. Sám žalovaný 1/ potvrdil, že svoj spoluvlastnícky podiel ponúkal žalobkyni len ústne, pričom zákon v tomto prípade, keďže ide o nehnuteľnosť, vyžaduje písomnú formu. V zmysle zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Bratislave zo dňa 31.10.2011 bolo potrebné skúmať, či medzi spoluvlastníkmi bola uzavretá ústna dohoda o predaji spoluvlastníckych podielov. Na základe vykonaného dokazovania súd (výsluch svedkyne X. S.) zistil, že spoluvlastníci sa medzi sebou rozprávali o predaji, ale problém bol v cene a teda k uzavretiu konkludentnej dohody medzi spoluvlastníkmi ohľadne predaja spoluvlastníckych podielov tretej osobe nedošlo. Žalobkyni predkupné právo nezaniklo, pretože výslovne neprejavila vôľu spoluvlastnícky podiel žalovaného 1/ nekúpiť a teda povinnosťou žalovaného 1/ bolo jej svoj spoluvlastnícky podiel ponúknuť za podmienok, ktoré sú uvedené vyššie (§ 605 Občianskeho zákonníka). Tým, že žalovaný 1/ nerešpektoval zákonné predkupné právo žalobkyne ako spoluvlastnícky nehnuteľnosti pri prevode svojho spoluvlastníckeho podielu na inú než blízke osoby, pričom žalovaný 2/ nie je blízkou osobou, je kúpna zmluva zo dňa 1.7.2008, ktorou žalovaný 1/ previedol na žalovaného 2/ svoj spoluvlastnícky podiel neplatná. Dôsledkom dovolania sa relatívnej neplatnosti prevodu vlastníckeho podielu je to, že sa zmluva, na základe ktorej došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu, t. j. v danom prípade kúpna zmluva, sa stala od počiatku neplatnou a hľadá sa na ňu ako keby nikdy nebola uzavretá. Majiteľom spoluvlastníckeho podielu preto zostáva aj naďalej prevodca, t. j. žalovaný 1/. Vzhľadom k tomu, aby sa predišlo ďalšiemu návrhu o určenie, kto je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu, súd prvej inštancie zároveň rozhodol aj o určení, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu je žalovaný 1/.

1.2. O náhrade trov konania žalobkyne súd rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP. Žalobkyni, ktorá mala vo veci plný úspech, priznal súd náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 2.129,89 € a náhradu iných trov konania vo výške 199,16 € (6.000,- Sk), ktoré predstavujú zaplatený súdny poplatok za návrh. O náhrade trov štátu, ktoré boli zaplatené v súvislosti s výpoveďou svedkyne A. X. na pojednávaní konanom dňa 29.5.2012, súd rozhodol podľa § 148 ods. 1 OSP.

2. Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd (ďalej aj ako „odvolací súd“) svojím rozsudkom z 20. novembra 2014 č. k. 9 Co 169/2013-598 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Odvolací súd opravil výrok napadnutého rozsudku tak, že tento správne znie: „Súd určuje, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1.7.2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti vedenej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m², je neplatná. Súd určuje, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti vedenej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m² je žalovaný 1/.“

3. Na základe dovolania žalovaného 1/ Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací uznesením sp. zn. 1 Cdo 42/2016 zo dňa 24.5.2017 zrušil rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 20. novembra 2014 sp. zn. 9 Co 169/2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že z obsahu spisu vyplýva, že k odvolaniu žalovaného 1/ (č. l. 563 spisu) sa písomne vyjadrila žalobkyňa (č. l. 591 spisu), žalovaný 1/ (dovolateľ) ale nemal možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, pretože súd mu toto vyjadrenie žalobkyne nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalovanému 1/ došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v súlade s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle § 237 ods. 1 písm. f) OSP. Na základe vyššie uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné zrušiť.

4. Následne Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“) zmenu žaloby zo dňa 21.8.2017 nepripustil. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením č.k. 16 C 334/2008-718 zo dňa 9.10.2017 vo výroku, ktorým súd určil, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m², je žalovaný 1/ potvrdil. Vo výroku, ktorým súd určil, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1.7.2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiel 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m² je neplatná, zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietol. O náhrade trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania.

5. Odvolací súd s poukazom na vyššie uvedené ustanovenie CSP preskúmal a prejednal vec v zmysle § 379, § 380 ods. 1 CSP v napadnutom rozsahu bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp okamžitej aplikovateľnosti CSP, je možné potvrdiť len rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým súd určil, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m², je žalovaný 1/.

6. Odvolací súd v prvom rade rozhodoval o návrhu na pripustenie zmeny petitu, ktorý návrh bol súčasťou podania žalobkyne zo dňa 21.8.2017. S poukazom na § 371 CSP odvolací súd žiadosti žalobkyne o zmenu žaloby spôsobom uvedeným v jej podaní zo dňa 21.8.2017 nevyhovel a rozhodol tak, že zmenu žaloby nepripúšťa. Po nepripustení zmeny žaloby, bola predmetom konania žaloba, ktorou sa žalobkyňa domáhala určenia, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1.7.2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok par. č. 6491-orná pôda o výmere 5108 m² (ďalej len „nehnuteľnosť“) je neplatná a určenia, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti je žalovaný 1/.

7. Odvolací súd vzhľadom na princíp okamžitej použiteľnosti (novej) procesnej úpravy na všetky konania prebiehajúce na súde a začaté podľa doterajších (zrušených) predpisov, skúmal či v čase rozhodovania odvolacieho súdu je s poukazom na § 217 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 378 ods. 1 CSP naliehavý právny záujem na určovacej žalobe podľa § 137 písm. c) CSP, keď v zmysle citovaného ustanovenia žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem, (ktorý podľa Civilného sporového poriadku nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu) alebo v zmysle § 137 písm. d) CSP žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo aj o určení právnej skutočnosti, ale len ak to vyplýva z osobitného predpisu.

7.1. Pôvodná právna úprava zakotvená v Občianskom súdnom poriadku neobsahovala všeobecné ustanovenie, ktoré by expressis verbis upravovalo prípustnosť žalobného návrhu na určenie právnej skutočnosti. Právna teória v tejto otázke nebola jednotná. Prevažovali názory, že žaloba na určenie právnej skutočnosti je prípustná iba za predpokladu, že jej prípustnosť vyplýva in concreto z právneho predpisu (najmä z hmotného práva). V praxi sa však žaloby na určenie právnej skutočnosti (zvyčajne) pripúšťali vo všeobecnej rovine, ak žalobca preukázal na určenie právnej skutočnosti naliehavý právny záujem. Zmluvy a iné právne úkony, ich existencia, platnosť, či neplatnosť, sú právnymi skutočnosťami (§ 2 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Určenie existencie právnej skutočnosti (napríklad, že právny úkon je neplatný) odporuje vo svojej podstate zásade, že súd má určiť aktuálny právny stav. Pri určení právnej skutočnosti hovorí rozsudok o tom, čo bolo v minulosti, nie však nevyhnutne o tom, čo je v prítomnosti. Preto napr. výrok rozsudku, že kúpna zmluva je neplatná, nemá výpovednú hodnotu, či je v čase jeho vyhlásenia vlastníkom veci žalobca alebo niekto iný. Z opísaných dôvodov nová právna úprava CSP pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti iba za predpokladu, že tak vyplýva z právneho predpisu (najmä z hmotného práva). Vzhľadom na právny stav de lege lata potom napr. ak bol zápis vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností na kupujúceho vykonaný na základe neplatnej kúpnej zmluvy, predávajúci môže žalovať kupujúceho, že je vlastníkom nehnuteľnosti (žaloba na určenie práva).

Predávajúci nemá k dispozícii žalobu na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, lebo takáto žaloba o určenie z osobitného predpisu nevyplýva.

7.2. S poukazom na vyššie uvedené závery, odvolací súd konštatoval, že žalobkyňa má naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c) CSP len na určení, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti je žalovaný 1/, keďže sleduje dosiahnutie zhody zápisu vo verejnom registri (katastri nehnuteľností) so skutočným právnym stavom a naliehavý právny záujem v takomto prípade je daný. Naopak naliehavý právny záujem na určení právnej skutočnosti a to neplatnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1.7.2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti nie je v čase rozhodovania odvolacieho súdu (pozri aj Rozsudok NS SR z 28. septembra 2016 sp. zn. 5 Cdo 548/2015) daný a takáto žaloba nie je prípustná ani v zmysle § 137 písm. d) CSP. V danom prípade je potrebné sa otázkou neplatnosti kúpnej zmluvy zaoberať, len ako otázkou predbežnou, ktorá má význam pre rozhodnutie o určení, kto je vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti.

7.3. Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením č.k. 16 C 334/2008-718 zo dňa 9.10.2017 vo výroku, ktorým súd určil, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim v Bratislave dňa 1.7.2008, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti v zmysle 388 CSP zmenil tak, že žalobu v tejto časti zamietal.

8. Napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením č.k. 16 C 334/2008-718 zo dňa 9.10.2017 vo výroku, ktorým súd určil, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX v kat. území G. O. - pozemok parc. č. 6491 - orná pôda o výmere 5108 m², je žalovaný 1/ odvolací súd v zmysle § 387 ako vecne správny potvrdil.

8.1. V prejednávanej veci medzi stranami sporu nebolo sporné, že žalobkyňa a žalovaný 1/ boli podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti kat. úz. G. O. každý v podiele 1/6-ina. Žalovaný 1/ previedol svoj spoluvlastnícky podiel na predmetnej nehnuteľnosti na žalovaného 2/ kúpnu zmluvou zo dňa 01.07.2008. K vyriešeniu spornosti v súdnej veci bolo nutné zodpovedať, či žalovaný 1/ rešpektoval povinnosť stanovenú v § 140 Občianskeho zákonníka týkajúcu sa zákonného predkupného práva žalobkyne a previedol svoj spoluvlastnícky podiel zaťažený zákonným predkupným právom na žalovaného 2/.

8.2. V predmetnej veci išlo v poradí o tretí rozsudok súdu prvej inštancie, v ktorom bolo rozhodnuté o žalobe na určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 01.07.2008 a určení, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v 1/6-ine je naďalej žalovaný 1/. Krajský súd ako súd odvolací v predchádzajúcom zrušujúcom uznesení č. k. 6 Co 404/2010-391 zo dňa 31.10.2011 skonštatoval, že v prípade, ak súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že predkupné právo žalobkyne bolo porušené z dôvodu, že žalovaný 1/ písomne neponúkol svoj spoluvlastnícky podiel je nutné považovať tento záver za správny, keďže z vykonaného dokazovania nevyplývala existencia kvalifikovanej písomnej ponuky na odpredaj podielu adresovanej žalovaným 1/ žalobkyňi. Potiaľ je otázka porušenia pravidla predpokladaného v § 140 Občianskeho zákonníka súdmi oboch stupňov vyriešená. Krajský súd ako odvolací súd ďalej v zrušujúcom rozhodnutí konštatoval, že za predčasný však je nutné považovať názor súdu prvej inštancie v tom, že došlo k uzavretiu konkludentnej dohody medzi nimi ohľadne predaja svojho spoluvlastníckeho podielu tretej osobe a preto inštruoval prvoinštančný súd v tom smere, že pre jednoznačný záver súdu o tom, aký bol reálny obsah ústne uzatvorenej dohody medzi spoluvlastníkmi nehnuteľnosti týkajúcej sa odpredaja spoluvlastníckych podielov tretej osobe je potrebné vypočítať ostatných spoluvlastníkov nehnuteľnosti, keďže len títo môžu opísať, či a s akým obsahom bola medzi spoluvlastníkmi uzatvorená ústna dohoda o predaji spoluvlastníckych podielov.

8.3. Prvoinštančný súd po vrátení veci odvolacím súdom vykonal vo veci rozsiahle a podrobné dokazovanie za účelom zistenia, či sa v prejednávanom prípade spoluvlastníci o určitom spôsobe predaja veci tretej osobe dohodli a či je možné takúto dohodu považovať za vzdanie sa predkupného práva pod podmienkou, že predaj spoluvlastníckeho podielu žalovaného 1/ bol realizovaný za podmienok uvedených v takejto dohode. Odvolací súd zastal názor, že súd prvej inštancie sa dôsledne pridržiaval pokynov, ktoré vo svojom zrušujúcom uznesení vyslovil odvolací súd a zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny záver, že nie všetci spoluvlastníci nehnuteľnosti mali medzi sebou dohodu o predaji nehnuteľnosti tretej osobe, ktorá sa však mala uskutočniť v jeden deň, táto sa však nerealizovala

vzhľadom k odlišným požiadavkám každého spoluvlastníka, najmä k otázke ceny podielu. Správne uzavrel súd prvej inštancie, že žalobkyni predkupné právo nezaniklo, pretože výslovne neprejavila vôľu spoluvlastnícky podiel žalovaného 1/ nekúpiť, a teda povinnosťou žalovaného 1/ bolo jej spoluvlastnícky podiel ponúknuť za podmienok uvedených v § 605 Občianskeho zákonníka. Odôvodnenie napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie vykazuje známky vecnej správnosti.

8.4. Odvolací súd nemal dôvod odchyliť sa od prvoinštančným súdom vysloveného právneho názoru, že žalovanému 1/ sa nepodarilo preukázať, že žalobkyňa nepochybným spôsobom dala najavo, že vôbec nemá záujem o kúpu podielu žalovaného 1/ a s predajom vecí súhlasí. Iba za situácie, žeby žalobkyňa výslovne prejavila vôľu vec nekúpiť bolo by samozrejme nadbytočné jej ju ponúkať ešte ku kúpe. Nespôsobilý dosiahnuť zmenu napadnutého rozsudku je preto dôvod odvolania uplatnený žalovaným 1./ ako aj jeho námietky v ďalších vyjadreniach počas odvolacieho konania spočívajúci v prehodnocovaní obsahu mailovej komunikácie, konkrétne e-mailu zo dňa 12.05.2008 12:24 hod. s obsahom ktorým sa súd prvej inštancie riadne vysporiadal, zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver; a preto snaha žalovaného 1/ pripísať prehodnoteniu záverov vykonaného dokazovania iný význam ako v skutočnosti má, bola vyhodnotená ako účelového charakteru, s úmyslom dosiahnuť pre seba priaznivejšie rozhodnutie vo veci. Rozsiahla e-mailová komunikácia je iba dôkazom, že medzi spoluvlastníkmi sa viedla diskusia o ponuke žalovaného 2/ o odpredaji nehnuteľnosti, avšak bez adresných kontúr a bez uzavretia akejkolvek aj konkludentnej dohody spoluvlastníkov o výkone predkupného práva.

8.5. Žalovaní 1./2/ neprodukovali vo svojich odvolaniach žiadne také dôkazy, ktoré by mohli zvrátiť výsledky doteraz vykonaného dokazovania a právneho posúdenie, preto záver súdu prvej inštancie o nerešpektovaní zákonného predkupného práva žalobkyne ako spoluvlastníčky nehnuteľnosti pri prevoze svojho spoluvlastníckeho podielu na žalovaného 2/ je vecne správny, v dôsledku čoho nastala v zmysle § 40a Občianskeho zákonníka relatívna neplatnosť kúpnej zmluvy zo dňa 01.07.2008, ktorej sa žalobkyňa touto žalobou úspešne dovolala. Keďže sa predmetná zmluva, ku ktorej došlo k prevodu spoluvlastníckeho podielu stala od počiatku neplatnou a hľadá sa na ňu ako keby nikdy nebola uzavretá, správne súd prvej inštancie po vyriešení tejto neplatnosti kúpnej zmluvy potom určil, že spoluvlastníkom podielu v 1/6-ine je žalovaný 1/.

9. O náhrade trov konania, vrátane trov odvolacieho a dovolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, ods. 2 a § 262 ods. 1 CSP. Žalobkyňa ako aj žalovaní 1./2/ mali v konaní čiastočný úspech (žalobkyňa bola úspešná v časti vyhovenia žaloby, neúspešná v časti zamietnutia žaloby; žalovaní boli úspešní v časti zamietnutia žaloby, neúspešní v časti vyhovenia žaloby), preto odvolací súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

10. Proti predmetnému rozsudku v časti náhrady trov konania podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj ako dovolateľka). Dovolanie podala z dôvodu podľa § 420 písm. f/ CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalobkyňa uviedla, že Okresný súd Bratislava IV rozsudkom zo dňa 27.11.2012 rozhodol, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovaným 1/ ako predávajúcim a žalovaným 2/ ako kupujúcim, predmetom ktorej bol prevod vlastníckeho práva v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX, kat. úz. G. O. - pozemok parcela 6491, orná pôda o výmere 5108 m², je neplatná, vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na predmetnej nehnuteľnosti je žalovaný 1/. Žalovaní 1/ a 2/ zaviazal spoločne a nerozdielne zaplatiť žalobkyni náhradu trov právneho zastúpenia a náhradu iných trov konania. Proti predmetnému rozsudku žalovaní podali odvolanie, pričom krajský súd rozsudkom zo dňa 20.11.2014 rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdil. Žalovaný 1/ podal vo vzťahu k predmetnému rozsudku dovolanie, o ktorom rozhodol najvyšší súd pod č. k. 9 Cdo 169/2013, tento rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu, že žalovanému 1/ mala byť odňatá možnosť konať pred súdom, nakoľko sa nemohol vyjadriť k vyjadreniu žalobkyne.

11. Ďalej dovolateľka poukázala na to, že nakoľko v čase od vydania rozsudku súdu prvej inštancie a aj rozsudku súdu odvolacieho, do následného opakovaného rozhodovania Krajského súdu v Bratislave, došlo k zmene procesných noriem, keď dňa 01.06.2016 nadobudol účinnosť nový Civilný sporový poriadok a nahradil tak predchádzajúci Občiansky súdny poriadok, zákon č. 99/1963, pričom všetky predchádzajúce rozhodnutia boli vydávané a aj samotná žaloba bola podávaná za účinnosti Občianskeho

súdneho poriadku, bola takáto žaloba koncipovaná v súlade s týmto právnym predpisom, ktorý umožňoval podať určovaciu žalobu v znení v akom bolo o nej rozhodnuté.

12. Krajský súd v Bratislave musel rozhodovať už za účinnosti zákona č. 160/2015 Z. z., ktorý však žalobu o určenie neplatnosti zmluvy v rozsahu, v akom to umožňoval Občiansky súdny poriadok nepripúšťal a podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti, t. j. pred 01.06.2015.

13. Vzhľadom na uvedenú zmenu procesnej normy pristúpila žalobkyňa k úprave petitu žaloby, aby tento bol v súlade s aktuálnym procesným právnym predpisom a žiadala tento vypustiť - vynechať, výrok týkajúci sa určenia neplatnosti kúpnej zmluvy, pričom nemala inú možnosť ako to urobiť v rámci odvolacieho konania, aj keď takúto možnosť jej zákon výslovne neumožňoval. Pokiaľ by tak žalobkyňa mohla spraviť v konaní pred súdom prvej inštancie, spravila by tak, avšak toto jej objektívne umožnené nebolo, vzhľadom na skutočnosť, že od roku 2013 prebiehalo konanie na súde druhej inštancie. Žalobkyňa preto pristúpila k zmene petitu žaloby tak, že žiadala určiť, že výlučným vlastníkom špecifikovaného spoluvlastníckeho podielu na špecifikovanej nehnuteľnosti je žalovaný 1/. Krajský súd zmenu žaloby nepripustil s poukazom na § 371 CSP, podľa ktorého žalobu nemožno v odvolacom konaní meniť.

14. Následne odvolací súd žalobu v časti o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy zamietol. Na jednej strane teda odvolací súd nepripustil zmenu žaloby, ktorou žalobkyňa chcela dať po zmene procesnej právnej normy dať do súladu s touto procesnou úpravou a na strane druhej žalobu v tejto časti ako neprípustnú podľa tejto novej procesnej právnej normy zamietol. Žalobkyňa teda nemala žiadnu právnu a ani inú zákonnú možnosť dať svoju žalobu z dôvodu zmeny procesnej právnej normy do súladu s touto, nakoľko celé konanie bolo v štádiu odvolacieho konania. Žalobkyňa mala za to, že jednoznačne preukázala, že jej práva boli zo strany žalovaných porušené, neboli jej však priznané trovy konania. Dôvodom nepriznania trov konania bolo rozhodnutie Krajského súdu v Bratislave o neprípustení zmeny žaloby a následnom zamietnutí žaloby v časti určenia neplatnosti kúpnej zmluvy, ktoré žalobkyňa nemala možnosť po zmene procesnej právnej normy dať do súladu, teda bola v tejto časti neúspešná, čo je absurdné a výslovne nespravodlivé. Vzhľadom na uvedené žalobkyňa z dôvodu nadobudnutia účinnosti Civilného sporového poriadku bola ukrátená na svojich právach, keď jej nebolo v rámci už prebiehajúceho odvolacieho konania umožnené zmeniť žalobu tak, aby bola táto v súlade s aktuálne platnou procesnou právnou normou, čoho dôsledkom bolo zamietnutie žaloby v časti určenia neplatnosti kúpnej zmluvy z dôvodu jej neprípustnosti podľa CSP, čoho ďalším dôsledkom bol iba čiastočný úspech žalobkyne a následne nepriznanie náhrady trov konania z dôvodu iba čiastočného úspechu zo strany Krajského súdu v Bratislave. Poukázala pritom aj na predchádzajúci rozsudok krajského súdu, ktorý rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil. Pokiaľ by rozhodoval Krajský súd v Bratislave aj potom ako mu bola vec z procesného dôvodu vrátená z najvyššieho súdu, rozhodol by totožne, teda rozsudok súdu prvého stupňa by v celom rozsahu ako vecne právne potvrdil, a teda žalobkyni by musel priznať náhradu trov konania v celom rozsahu. Žalobkyňa vo vyššie uvedenom vidí nespravodlivosť a najmä popretie základnej zásady na spravodlivý proces a zásadu právnej istoty.

15. V právnom štáte nie je prípustné, aby úspešný účastník súdneho konania, výlučne z dôvodu zmeny procesnej právnej normy, ktorú objektívne nemal možnosť žiadnym spôsobom ovplyvniť a ktorá mu upiera podstatné práva - odstrániť nedostatok, pre ktorý bol v nepodstatnej časti neúspešný, bol neprimerane a nedôvodne sankcionovaný tým, že mu nie je priznané právo na náhradu trov konania, aj keď bol v zásade v plnom rozsahu úspešný - svoje právo si obhájil a dosiahol žiadaný výsledok.

16. Vzhľadom na vyššie uvedené žalobkyňa žiadala, aby dovolací súd zmenil napadnuté rozhodnutie v časti trov konania, a to tak, že priznal žalobkyni ako úspešnej strane sporu náhradu trov konania v plnej výške 100 %.

17. K dovolaniu sa vyjadril žalovaný 1/. Podľa jeho názoru, z dôvodov, aké žalobkyňa uviedla, nie je

možné zmeniť rozsudok krajského súdu, vydaný v súlade so súčasnou platnou legislatívou. Žalobkyňa nemôže tvrdiť, že za pôvodného znenia legislatívy by bola znova 100 % úspešná. Nie sú pravdivé tvrdenia, že údajne bola úspešná vo všetkých bodoch podanej žaloby, poukázal na to, že odvolací súd 2x zrušil rozsudok súdu prvého stupňa v celosti a vec vrátil na nové konanie, žalovaný bol plne úspešný aj v dovolacom konaní na najvyššom súde a čiastočne úspešný aj v odvolacom konaní na krajskom súde. Žalobkyňa musela vedieť, že zmenu žaloby už nie je možné v odvolacom konaní pripustiť, a preto jej tvrdenia v dovolaní nemajú oporu v zákone. Krajský súd jasne zdôvodnil, prečo žiadnej zo sporových strán trovy konania nepriznal. Žiadal, aby dovolanie bolo v celom rozsahu zamietnuté. Uplatňoval si náhradu trov dovolacieho konania.

18. Vo vzťahu k dovolaniu sa vyjadril aj žalovaný 2/. Podľa neho nie je daný dovolací dôvod podľa § 420 písm. f/ CSP, nakoľko nie je zrejmé, ktoré procesné práva jej patriace mali byť znemožnené nesprávnym procesným postupom krajského súdu. Žalobkyňa ani nenamieta nesprávny procesný postup, ale namieta zmenu procesnej právnej normy. Ustanovenie § 371 CSP jednoznačne stanovuje, že žalobu nie je možné meniť pred odvolacím súdom. Žalovaný 2/ navrhol, aby dovolanie bolo odmietnuté s poukazom na § 447 písm. c/ a f/ CSP. Súčasne žiadal, aby bola žalobkyňa zaviazaná na náhradu trov dovolacieho konania.

19. Najvyšší súd ako súd dovolací príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade so zákonom advokátom, bez nariadenia pojednávania, po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

20. Žalobkyňa dovolaním, čo vyplynulo z obsahu podaného dovolania, napadla výrok odvolacieho súdu o náhrade trov konania, tento výrok napadla postupom podľa § 420 písm. f/ CSP a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalobkyňa poukazovala na nespravodlivosť a popretie základnej zásady na spravodlivý proces a zásadu právnej istoty vo vzťahu k rozhodovaniu o náhrade trov konania v tom zmysle, že žalobe žalobkyne ako takej bolo vyhovené, keď odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým určil, že vlastníkom spoluvlastníckeho podielu v podiele 1/6 na nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX, v kat. úz. G. O., pozemok parc. č. 6491, že vlastníkom tohto podielu je žalovaný 1/. Následne zdôrazňovala, že vzhľadom aj na dĺžku predmetného konania v súvislosti so zmenou procesného predpisu, s účinnosťou od 01.06.2016, došlo k tomu, že podľa § 371 CSP už žalobu v odvolacom konaní nemožno meniť, pričom zdôraznila, že v podstate bola v konaní plne úspešná, nakoľko dosiahla vo veci navrátenie do pôvodného stavu, ktoré sa odrazilo napokon v napadnutom výroku rozsudku odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v jeho určovacej časti vo vzťahu k vlastníctvu, resp. spoluvlastníctvu nehnuteľnosti žalovaného 1/.

21. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd svoje rozhodnutie o náhrade trov konania, ktoré spočívalo vo výroku, že žiadna zo strán sporu nemá nárok na náhradu trov konania, nachádza odraz teda v jeho odôvodnení v bode 20. odôvodnenia. Odvolací súd tu konštatoval, že o náhrade trov konania, vrátane trov odvolacieho, dovolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1, ods. 2 § 262 ods. 1 CSP. Žalobkyňa ako aj žalovaní 1/, 2/ mali v konaní čiastočný úspech - žalobkyňa bola úspešná v časti vyhovenia žaloby, neúspešná v časti zamietnutia žaloby; žalovaní boli úspešní v časti zamietnutia žaloby, neúspešní v časti vyhovenia žaloby, preto odvolací súd vyslovil, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Takéto odôvodnenie výroku rozsudku v časti náhrady trov konania, ktoré učinil odvolací súd len mechanickým spôsobom, resp. mechanickou aplikáciou ust. § 255 ods. 1 a 2 CSP jeho prevzatím do odôvodnenia rozhodnutia bez zohľadnenia konkrétnych okolností prejednávanej veci, jeho bližšieho zdôvodnenia nie je možné považovať za rozhodnutie, ktoré by bolo vydané v súlade s § 420 písm. f/ CSP.

22. Dovolací súd sa v prvom rade zaoberal otázkou prípustnosti dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania.

23. Základným (a spoločným) znakom všetkých rozhodnutí odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné podľa § 420 CSP je to, že ide buď o rozhodnutie vo veci samej alebo o rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. V prípade, že dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 CSP, dovolací súd skúma primárne, či ide o rozhodnutie v ňom uvedené; k preskúmaniu opodstatnenosti argumentácie dovolateľa o existencii procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP pristupuje dovolací súd len vtedy, ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu uvedenému v tomto ustanovení. Ak je dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím vo veci samej, ani rozhodnutím, ktorým sa konanie končí, je z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. a/ až f/ CSP irelevantné, či k dovolateľom namietanej procesnej vade došlo alebo nedošlo.

24. Ústavný súd už v uznesení č. k. I. ÚS 387/2019-26 zo 17. septembra 2019 poukázal na to, že problematikou prípustnosti opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku sa zaoberal v uznesení sp. zn. I. ÚS 275/2018 z 15. augusta 2018 (rozhodnutie č. 74/2018 publikované v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky 2018, s. 1270), v ktorom vyslovil: „Ustanovenie § 420 CSP zakotvuje prípustnosť dovolania v alternatíve buď proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, t. j. proti rozhodnutiu majúcejmu hmotnoprávny charakter, alebo proti rozhodnutiu, ktoré síce nemá charakter rozhodnutia o matérii konania, t. j. nejde síce o rozhodnutie vo veci samej, ale ide o rozhodnutie, ktorým odvolací súd o danej otázke rozhodovanie končí inak ako meritórnym (hmotnoprávnym) rozhodnutím vo veci samej. Aj rozhodnutie vo veci samej (t. j. meritórne rozhodnutie) je svojou podstatou a svojimi dôsledkami rozhodnutím, ktorým sa konanie o predmete sporu končí, avšak pre účely posudzovania prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP takéto rozhodnutie nemožno zaradiť do skupiny rozhodnutí „ktorým sa konanie končí“, pretože pre tento účel je už zaradené do skupiny rozhodnutí „vo veci samej“. Za rozhodnutie, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí, teda možno považovať rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní inak ako jeho vecným prejednaním (t. j. rozhodnutie o odmietnutí odvolania alebo o zastavení odvolacieho konania), rozhodnutie odvolacieho súdu o zastavení konania z dôvodu späťvzatia žaloby po rozhodnutí prvoinštančného súdu a pred rozhodnutím odvolacieho súdu (§ 370 CSP) a uznesenie, ktorým odvolací súd potvrdil alebo zmenil prvostupňové uznesenie o otázke, ktorej vyriešenie sa týmto uznesením končí, pričom spravidla pôjde o uznesenia odvolacieho súdu, ktorými rozhodol o odvolaní proti uzneseniam podľa § 357 CSP, ktoré síce možno v dovolacom konaní preskúmať z dôvodov zmätočnosti uvedených v § 420 CSP, avšak z dôvodov zásadnej právnej významnosti sú v zmysle § 421 ods. 2 CSP z prieskumu dovolacím súdom vylúčené. Podľa § 357 písm. m) CSP jedným z uznesení, proti ktorým je prípustné odvolanie a ktoré sú tak v danej nimi riešenej otázke s konečnou platnosťou preskúmateľné v rámci odvolacieho konania, je aj uznesenie, ktorým prvoinštančný súd rozhodol o nároku na náhradu trov konania s konečnou platnosťou, takže rozhodnutie odvolacieho súdu o tomto odvolaní je v otázke nároku na náhradu trov konania rozhodnutím konečným (ktorým sa konanie v tejto otázke nároku končí, pozn.), a teda ho možno v zmysle už uvedeného považovať za rozhodnutie preskúmateľné v dovolacom konaní z dôvodov zmätočnosti ako rozhodnutie, ktorým sa konanie končí“.

25. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že rozhodovanie o trovách konania je integrálnou súčasťou civilného sporového konania, a ako také spadá pod čl. 46 ods. 1 ústavy, prostredníctvom, ktorého sa zaručuje každému základné právo na súdnu ochranu. Všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo strany sporu na súdnu ochranu. Či je základné právo na súdnu ochranu naplnené reálnym obsahom (čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 46 ods. 4 ústavy), určuje zákonná úprava náhrady trov konania obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku účinnom do 30. júna 2016 (§ 142 a nasl.), resp. v Civilnom sporovom poriadku účinnom od 1. júla 2016 (§ 255 a nasl.). Procesné predpisy, ktoré upravujú rozhodovanie o náhrade trov konania, preto treba vykladať v súlade s takto vymedzeným obsahom a účelom základného práva na súdnu ochranu. Trovy vynaložené účastníkom konania (sporovou stranou) v spore musia byť v príčinnej súvislosti s jeho procesným postojom k predmetu konania. Ich vynaložením sa musí sledovať procesné presadzovanie uplatneného nároku alebo procesná ochrana proti takému tvrdenému nároku. Účelnosť sa v zásade dá stotožniť s nevyhnutnosťou alebo právnou možnosťou vynaloženia trov spojených s ústavne zaručeným právom na právnu pomoc v zmysle čl. 47 ods. 2 ústavy a trovy právneho zastúpenia sa vo všeobecnosti za účelne

vynaložené trovy považujú. Trovy potrebné na účelné vynaloženie alebo ochranu práva sa však nemôžu posudzovať ako celok, a to aj keď má účastník (sporová strana) nárok na náhradu trov konania, pretože mal vo veci plný úspech, každý úkon alebo každé platenie trov treba posudzovať samostatne; to platí aj pre trovy právnej služby (viď. II. ÚS 78/03, III. ÚS 481/2015, IV. ÚS 83/2018).

26. Prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu o náhrade trov konania pre existenciu vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP konštatoval dovolací súd vo viacerých rozhodnutiach (8 Cdo 266/2019, 4 Cdo 70/2020, 4 Cdo 155/2020, 2 Cdo 89/2020).

27. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa, tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1 Cdo 42/2017, 2 Cdo 20/2017, 3 Cdo 41/2017, 4 Cdo 131/2017, 7 Cdo 113/2017, 8 Cdo 73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie dovolateľky, že v konaní došlo k ňou tvrdenej vade zmätočnosti.

28. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

29. Zásada iura novit curia („súd pozná právo“) neznamena len to, že súd pozná právo, ale aj to, že si je zároveň vedomý účinkov, ktoré právo v podobe, v ktorej ho súd aplikuje, vyvoláva vo vzťahu k procesnoprávnemu alebo hmotnoprávnemu postaveniu nositeľa práva na súdnu ochranu svojich práv (napr. Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 59/00 z 20. decembra 2001).

30. Všeobecné súdy v sporovom súdnom konaní nemajú poskytovať formálny či formalistický výklad a aplikáciu práva, ale majú poskytovať taký výklad a aplikáciu práva, ktorý je materiálnou ochranou zákonnosti, aby bola zabezpečená spravodlivá a účinná ochrana práv a oprávnených záujmov strán sporu (porovnaj čl. 2 ods. 1 Základných princípov CSP). Civilné sporové konanie sa musí v každom jednotlivom prípade stať zárukou zákonnosti a slúžiť na jej upevňovanie a rozvíjanie. K základným právam strany sporu, obsiahnutým v práve na spravodlivý proces, patrí i právo na uvedenie dostatočných dôvodov, na ktorých je rozhodnutie založené. V súvislosti s riadnym odôvodnením je potrebné uviesť, že vychádzajúc z konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva a judikatúry Ústavného súdu SR (sp. zn. I. ÚS 226/03 zo dňa 12.5.2004, III. ÚS 209/04 zo dňa 23.6.2004, sp. zn. III. ÚS 95/06 zo dňa 15.3.2006, sp. zn. III. ÚS 260/06 zo dňa 23.8.2006, sp. zn. III. ÚS 36/2010 zo dňa 4.5.2010, sp. zn. I. ÚS 114/08 zo dňa 12.6.2008), nie je nutné, aby na každú žalobnú námietku bola daná súdom podrobná odpoveď a rozsah povinnosti odôvodniť súdne rozhodnutie sa môže meniť podľa povahy rozhodnutia a musí byť analyzovaný s ohľadom na okolnosti každého prípadu, ak však súd v odôvodnení nereaguje na zásadnú, relevantnú námietku, súvisiacu s predmetom súdnej ochrany prednesenú žalobcom, je potrebné tento nedostatok považovať za prejav arbitrárnosti (svojvoľnosti).

31. Za svojvoľu, ktorá má za následok porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky všeobecným súdom, treba považovať aj nerešpektovanie kogentnej normy a prílišný formalizmus pri výklade a aplikácii právnych noriem, ako aj prípady, ak všeobecný súd svoje rozhodnutie nezdôvodnil buď vôbec alebo tak urobil celkom nedostatočne, prípadne ak ho založil

na dôvodoch, ktoré v okolnostiach konkrétnej veci nemajú zjavne žiadnu relevanciu (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 110/09 z 2. apríla 2009). Arbitrárnosť právneho posúdenia zakladá prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, lebo podľa judikatúry ústavného súdu je požiadavka riadneho odôvodnenia rozhodnutia jedným zo základných atribútov spravodlivého procesu. Dodržiavanie povinnosti odôvodniť rozhodnutie má zaručiť transparentnosť a kontrolovateľnosť rozhodovania súdov a vylúčiť ľubovôľu, lebo len vecne správne (zákonu celkom zodpovedajúce) rozhodnutie a náležite, t. j. zákonom vyžadovaným spôsobom odôvodnené rozhodnutie napĺňa ako neoddeliteľná súčasť „stanoveného postupu“, ústavné kritériá vyplývajúce preň z ústavy a dohovoru. Z doterajšej judikatúry najvyššieho súdu vyplýva, že aj arbitrárnosť právneho posúdenia vecí súdmi nižších inštancií môže odôvodňovať prípustnosť dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP (viď rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 5,6/2019 z 26. februára 2020).

32. Podľa dovolacieho súdu je potrebné rovnaké kvalitatívne kritériá uplatňovať aj na rozhodnutie o náhrade trov konania, preto bolo povinnosťou odvolacieho súdu aj v tejto časti svojho rozhodnutia jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnať sa so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie podstatné a právne významné, uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie o náhrade trov konania založil. V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t.j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver, súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť.

33. Podľa názoru dovolacieho súdu, keďže žalobkyňa v konečnom dôsledku bola v spore úspešná (keď bolo rozhodnuté v súlade s jej konečným návrhom o určenie spoluvlastníctva na nehnuteľnosti v prospech žalovaného 1) pre nerešpektovanie ust. o predkupnom práve zo strany žalovaného 1/, v súlade s princípom právnej istoty, legitímne očakávala, že jej bude priznaná náhrada trov konania. Dovolací súd konštatuje, že odvolací súd o náhrade trov konania, ktorý sa odrazil vo výroku „žaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania“ len mechanicky aplikoval ust. § 255 ods. 1 a 2 CSP, pričom v ňom nezohľadnil konkrétnosti prejednávanej veci a konečný výsledok sporu ako takého, v ktorom žalobkyňa bola úspešná v časti určenia vlastníckeho práva - podielu k špecifikovanej nehnuteľnosti, vo vzťahu k žalovanému 1/, pre relatívnu neplatnosť kúpnej zmluvy zo dňa 01.07.2008, v ktorom sa žalobkyňa žalobou úspešne tejto relatívnej neplatnosti dovolala, čo je konštatované aj v bode 18.5. odôvodnenia napadnutého rozsudku. Z tohto dôvodu považuje odôvodnenie rozhodnutia v časti náhrady trov konania v bode 20. odôvodnenia odvolacieho súdu vo vzťahu k bodu 18.5. odôvodnenia rozhodnutia z tohto pohľadu aj za zmätočné, resp. nepreskúmateľné. Jedným z princípov predstavujúcich súčasť práva na riadny a spravodlivý a vylučujúci ľubovôľu pri rozhodovaní je aj povinnosť odvolacieho súdu, aby svoje rozhodnutie odôvodnil tak, aby z neho vyplývajúce dôvody neboli v rozpore s právom odvolateľa na prístup k súdu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy, ale ani s konkrétnym ustanovením § 357 písm. m) CSP, pričom túto povinnosť si odvolací súd zjavne nesplnil.

34. Vzhľadom na zistenie, že v časti náhrady trov konania došlo v konaní k procesným vadám podľa § 420 písm. f) CSP, ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne, najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu v časti náhrady trov konania uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 CSP) a vec vrátil v takto zrušenej časti odvolaciemu súdu na ďalšie konanie (§ 450 CSP). Povinnosťou odvolacieho súdu bude opätovne rozhodnúť o náhrade trov celého konania, vychádzajúc pritom zo záverov právneho posúdenia veci samej, ako aj z potreby náležitého zohľadnenia a vyhodnotenia všetkých relevantných skutočností, ktoré majú vplyv na rozhodovanie o náhrade trov konania, s potrebou rozhodnutie náležite odôvodniť v súlade s požiadavkami v zmysle § 220 a § 393 CSP a rešpektovaním princípov uvedených v čl. 2 a 3 CSP.

35. Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 písm. b/

CSP vo vzťahu k náhrade trov konania dovolací súd uvádza, že v zmysle § 421 ods. 2 CSP nie je dovolanie prípustné proti výroku o náhrade trov konania podľa § 357 písm. m/ CSP. Preto tento dovolací dôvod vo vzťahu k náhrade trov konania nebolo možné zo strany dovolacieho súdu posudzovať.

36. Ak bolo rozhodnutie zrušené, ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a rozhodnutie, odvolací súd je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie, ak vec vráti odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

37. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.